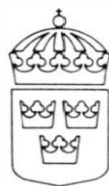

Motion till riksdagen

1988/89:Sk23

av Bengt Westerberg m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1988/89:46 om
inkomstskatten för år 1989, extra avdrag för
folkpensionärer, uppbörd av B-skatt och
kvarskatteavgift på fyllnadsinbetalningar m.m.

Mot.
1988/89
Sk23–26

1. Inledning

I propositionen läggs förslag om en ny skatteskala för 1989, ~~vissa~~ förändringar i beskattningen för pensionärer, förändringar i reglerna för fyllnadsinbetalningar m.m.

Förslagen innebär en uppseendeväckande omsvängning i förhållande till vad som framfördes under valrörelsen.

Förslaget om reducerad inkomstprövning av det kommunala bostadstillägget (KBT) för pensionärer motiveras av önskemålet att stimulera personer över 65 år till fortsatt förvärvsarbete. När folkpartiet i valrörelsen framförde ett liknande förslag i samma syfte betecknades det som "idiotiskt" av finansministern.

För pensionärer med inkomster mellan 70 000 kr. och 90 000 kr. höjs skatten med mellan 535 kr. och 1 287 kr. På grund av avsaknaden av inflationsskydd kommer ca 300 000 inkomsttagare att få höjd i stället för sänkt marginalskatt.

2. Skatteskala för 1989

Regeringens förslag innebär en sänkning av grundbeloppet i den statliga inkomstskatten från 20 till 5 % för beskattningsbara inkomster mellan 70 000 kr. och 75 000 kr. och från 20 till 17 % för inkomster över 75 000 kr. Förslag om inflationsskydd i skatteskalan finns inte.

Konsekvenserna för statsbudgeten i form av minskade statsinkomster nämns över huvud taget inte. Effekterna på samhällsekonomin och efterfrågeläget negligeras likaså. Av en bisats framgår att finansministern hoppas att de nominella löneökningarna skall bli lägre, men analys saknas helt.

De konsekvensbeskrivningar som finns består av två tabeller, delvis felaktiga. Tabell 1 påstås visa hur stor skattesänkningen blir 1989 vid oförändrade inkomster. Siffrorna är korrekta enbart om prisökningstakten är noll – ett uppenbart orimligt antagande, som finansministern inte ens själv tror på.

En konsekvens av ~~avs~~aknaden av inflationsskydd är att betydande grupper kommer att få höjd marginalskatt. Ca 250 000 inkomsttagare med inkomster kring den s.k. brytpunkten kommer vid en löneökning på 7 % att skjutas

upp i ett högre inkomstskikt. De har i år en marginalsatt på 50 % och får nästa år denna höjd till 61 %. Det torde vara en tveksam fördel att de utan den 3 marginalsatt, nämligen 64 %.

En liknande effekt skapas för de ca 50 000 inkomsttagare som i år har ca 200 000 kr. i taxerad inkomst. Med en 7-procentig löneökning skjutsas de upp i nästa skatteintervall och marginalsakten stiger från 64 % i dag till 72 % nästa år.

Dessa konsekvenser, som finansministern inte ens brytt sig om att beskriva, torde göra det mycket svårt för arbetsmarknadens parter att på det sätt regeringen önskar ta hänsyn till skatteförändringarna vid avtalsförhandlingarna. Detta framgår också vid avtalsförhandlingen har "förvandlats" till ökning av inkomsten efter skatt. Vid t.ex. 7 procents löneökning finns två "vågdalar" just vid inkomster vid skiktgränserna.

Förändringen i skatteskalen i regeringens förslag innebär formellt minska de skatteinkomster på drygt 9 miljarder kronor. Därav motsvarar det uteblivna inflationsskyddet ca 5 miljarder kronor. Den faktiska skattesänkningen är alltså ca 4 miljarder kronor. Någon diskussion av de stabiliseringspolitiska effekterna därav finns varken i denna proposition eller den ekonomisk-politiska propositionen, vilket är anmärkningsvärt.

Enligt folkpartiets uppfattning bör inkomstsakten sänkas med 4 procentenheter (i grundbeloppet) för alla inkomster över 70 000 kr. Detta skall ses som ett första steg i en större skattereform. Grundavdraget i inkomstsakten bör inte förändras. Därtill måste det automatiska inflationsskyddet återinföras. Detta innebär att alla inkomsttagare får sänkt eller oförändrad marginalskatt. Även de som med regeringens förslag får sin marginalsatt höjd med 11 resp. 8 procentenheter får således sänkt marginalsatt med folkpartiets förslag.

Eftersom vi föreslår att inflationsskyddet återinförs ökar möjligheten att parterna kan ta hänsyn till skattesänkningen i avtalsförhandlingarna. I övrigt torde denna möjlighet inte förändras av om inkomstsakten sänks med 4 eller 3 procentenheter.

Med vårt förslag minskar statens skatteintäkter med ca 13 miljarder kronor. Därav svarar inflationsskyddet för ca 5 miljarder kronor. Skattesänkningen blir således ca 8 miljarder. Den samhällsekonomiska effekten av denna beror på i vad mån de nominella löneökningarna dämpas samt på de övriga åtgärder vi föreslår. En närmare analys görs i vår partimotion om den ekonomiska politiken.

3. Pensionärernas extra avdrag

I propositionen finns tre förslag som särskilt berör pensionärernas skattesituation.

Det första förslaget innebär att det extra avdraget för pensionärer trappas av med en enhetlig procentsats som är så avpassad att avdraget för ensamstående faller bort helt om den taxerade inkomsten överstiger 85 000 kr. Avsikten är att dämpa de marginaeffekter som idag vid vissa inkomster kan överstiga 100 % samt att undvika att extra avdrag utgår i så höga

inkomstlägen att det framstår som stötande". Båda dessa effekter uppnås med regeringens förslag men till priset av en kraftig total skatthöjning.

Pensionärer med inkomster (folkpension, pensionstillskott och ATP) på ca 70 000 kr. – en inkomstgräns som ofta figurerade i valrörelsen – får sin skatt höjd med ca 535 kr. Även pensionärer med ännu lägre inkomst ca 50 000 kr. – får höjd skatt, om än med blygsamma 36 kr. Om inkomsten är ca 85 000 kr. blir skatthöjningen nära 1 300.

Folkpartiet kan inte acceptera de föreslagna skatthöjningarna. Vi är väl medvetna om frågans tidigare behandling i riksdagen och den matematiskt svåra uppgiften att samtidigt uppnå de båda önskade målen. Till dess en bättre lösning än den nu föreslagna kan finnas, t.ex. i samband med en stor skattereform, anser vi emellertid att olägenheterna med nuvarande regler är mindre än olägenheterna med den stora skatthöjning som regeringen föreslår. Vi föreslår således att nuvarande regler för avtrappning skall fortsätta att gälla.

Det andra förslaget som berör pensionärerna gäller det extra avdragets avtrappning mot förmögenhet. Nuvarande regler har länge uppfattats som synnerligen stötande. Det gäller för det första det faktum att pensionärer har en "särskild förmögenhetsskatt" vid en förmögenhet som vida understiger den för andra inkomsttagare. "Vanliga" inkomsttagare påförs ingen förmögenhetsskatt vid sparbelopp som är mindre än 400 000 kr., medan pensionärer får vidkännas en särskild avtrappning av det extra avdrag – en särskild förmögenhetsskatt – redan vid ett sparbelopp på 90 000 kr.

Dagens regler är stötande även därigenom att de kan innebära marginaleffekter på 200 % eller mer. Ett exempel på hur reglerna direkt uppmuntrar till förmögenhetsminskning ges i propositionen – detta är självklart i bjärt kontrast till önskemålet att i stället uppmuntra till sparande.

Regeringens förslag inskränker sig emellertid till en ganska blygsam förändring. Marginaleffekten sägs aldrig överstiga 100 % vid en förmögenhetsavkastning på 9 %. I verkligheten är förmögenhetsavkastningen ofta mindre än 9 % (t.ex. räntan på vanligt banksparande) och marginaleffekten torde då kunna överstiga 100 %, dvs. uppmuntra till konsumtion av tidigare sparande. Även om regeringens förslag genomförs kommer också pensionärer att ha "förmögenhetsskatt" vid väsentligt lägre sparbelopp än andra inkomsttagare.

Enligt vår uppfattning är det rimligt att helt avskaffa den avtrappning som sker av extra avdraget mot förmögenhet. Därigenom likställs pensionärer med andra inkomsttagare vad avser skatten på sparbelopp.

Det får ankomma på utskottet att utarbeta förslag till förändringar i anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen och i 22 § 3 mom taxeringslagen.

Med regeringens förslag i ovan nämnda fall minskar skatteintäkterna för staten med netto 25–30 milj. kr. och för kommunerna med netto 200–205 milj. kr. Med folkpartiets förslag blir skattesänkningen större, kanske dubbelt så stor. Detta torde inte skapa några problem från statsfinansiell synpunkt. Från samhällsekonomisk synpunkt blir effekterna en önskvärd stimulans av pensionärernas sparande.

Det tredje förslaget som berör pensionärerna innebär en förändring av

inkomstprövningen av det kommunala bostadstillägget (KBT). Regeringen föreslår att KBT inte skall reduceras för de ålderspensionärer som har arbetsinkomster. Avsikten är att uppmuntra även personer över 65 år till fortsatt förvärvsarbete genom att marginaleffekten minskas från över 90 % till ca 60 %.

Vi noterar med viss förvåning den snabba omsvängning i regeringens politik som detta förslag innebär. I somras framförde folkpartiet förslag med syfte att uppmuntra de pensionärer som så önskade att fortsätta förvärvsarbete även efter uppnådd pensionsålder. Förslaget betecknades då som social nedrustning och idiotiskt av finansministern.

Vi har ingen invändning mot regeringens förslag. Det behöver emellertid kompletteras på två sätt. För det första bör reduktion av KBT inte heller ske mot inkomst av rörelse, för att uppmuntra även t.ex. äldre hantverkare till fortsatta arbetsinsatser. För det andra bör även pensionärer som inte har KBT uppmuntras till fortsatt förvärvsarbete. Vi föreslår därför att ett särskilt förvärvsavdrag införs för pensionärer på 10 000 kr.

Det får ankomma på utskottet att utforma erforderlig lagtext.

4. Avdrag för ökade levnadsomkostnader

I propositionen föreslås en ytterligare förlängning av den specialregel som infördes 1984 för de personer som arbetar inom byggnads- och anläggningsbranschen. Vi anser liksom tidigare att undantag från tvåårsregeln inte bör begränsas till denna bransch utan gälla även andra yrkeskategorier.

5. Uttag av preliminär skatt

För några år sedan höjdes uttaget av preliminär B-skatt från 100 till 120 % av den slutliga skatten året före inkomståret. Folkpartiet hävdade då och även därefter att detta skapade en risk för överuttag, och vi föreslog att uttaget skulle begränsas till 110 % av den slutliga skatten före inkomståret.

Riksskatteverket har nu undersökt hur väl ett uttag på 120 % skapar en överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Med hänsyn till denna kartläggning av de faktiska förhållandena föreslår RSV att uttaget av preliminär B-skatt begränsas till 110 % fysiska personer och dödsbon. För juridiska personer utom dödsbon anser RSV att uttaget även fortsättningsvis bör vara 120 %.

Regeringen håller emellertid fast vid ett uttag av preliminär B-skatt på 120 % även för fysiska personer och dödsbon som huvudregel och den enda förändring som föreslås är en ganska krånglig komplettering av denna schablonregel för att undvika för stort överuttag.

I fråga om fysiska personer och dödsbon anser vi RSV:s förslag väl avvägt. Preliminär B-skatt bör alltså tas ut med 110 % för fysiska personer och dödsbon. I motsats till RSV anser vi att detsamma bör gälla för juridiska personer. Det prognosticerade underuttaget torde hänga samman med att många juridiska personer gör preliminär deklaration och därför inte i praktiken taxeras enligt schablonen 120 %. Om schablonen i stället sätts till

110 % kan därför faktiskt en bättre överensstämmelse mellan preliminär skatt och slutlig skatt uppnås.

Det får ankomma på utskottet att utarbeta erforderlig lagtext.

Mot. 1988/89

Sk23

6. Avgift på fyllnadsinbetalningar

Regeringen föreslår tre förändringar av avgift på fyllnadsinbetalningar som alla innebär höjningar. Vi avvisar dem.

Det mest anmärkningsvärda förslaget gäller införandet av en avgift på 2 % på fyllnadsinbetalningar större än 20 000 kr. som görs mellan den 18 januari och den 30 april året efter inkomståret. Detta innebär att de skattskyldiga belastas med en avgift även om fyllnadsinbetalning görs så fort kontrolluppgifter på inkomsterna erhålls. För att undvika avgiften måste man alltså löpande under inkomståret göra egna uppskattningar av inkomster och beräkna sin skatt. Med dagens krångliga skattesystem är detta en orimlig börda att lägga på de skattskyldiga. Vi anser det självklart att den som på korrekt sätt fullgör sin deklarationsskyldighet vid utsatt tillfälle skall kunna göra en fyllnadsinbetalning utan att påföras en särskild avgift.

De båda andra förslagen innebär en ökning av kvarskatteavgiften till 10 % för fyllnadsinbetalningar som görs efter den 30 april samt en höjning från 2 till 4 % av avgiften på fyllnadsinbetalningar för belopp större än 20 000 kr. för dem som fått anstånd. Vi avvisar även dessa förslag.

RSV har föreslagit att den lägsta kvarskatteavgiften skall höjas från 50 till 100 kr. Regeringen avvisar detta förslag med en kortfattad motivering att det inte skulle skapa några nämnvärda administrativa fördelar eller andra förenklingar. Vi anser för vår del att RSV är bättre ägnad att göra dessa bedömningar, och föreslår alltså att kvarskatteavgift som understiger 100 kr. inte skall påföras.

7. Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt att grundbeloppet sänks med 4 procentenheter för alla beskattningsbara inkomster som överstiger 7 basenheter,

2. att riksdagen beslutar återinföra det automatiska inflations-skyddet,

3. att riksdagen avslår förslaget om ny avtrappning av extra avdraget på grund av inkomster utöver pensioner,

4. att riksdagen beslutar avskaffa avtrappningen av extra avdraget mot förmögenhet,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett särskilt förvärvsavdrag för pensionärer enligt vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen beslutar om undantag från tvåårsregeln utan begränsning till byggnads- och anläggningsbranschen enligt vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del beslutar att uttag av preliminär B-skatt görs med 110 % enligt vad som anförs i motionen.

Mot. 1988/89

Sk23

8. att riksdagen avslår förslagen om nya och höjda avgifter på fyllnadsinbetalningar enligt vad som anförs i motionen.

9. att riksdagen beslutar att lägsta kvarskatteavgift höjs från 50 till 100 kr.

Stockholm den 15 november 1988

Bengt Westerberg (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Karl-Gösta Biörsmark (fp)

Birgit Friggebo (fp)

Elver Jonsson (fp)

Anne Wibble (fp)

Kjell Johansson (fp)

Karin Ahrlund (fp)

Charlotte Branting (fp)

Sigge Godin (fp)

Ingela Mårtensson (fp)

Jan-Erik Wikström (fp)